

Két csendőrtörténet *Fekete István: Ballagó idő c. művéből*

(Móra Ferenc könyvkiadó Budapest, 1976)

Fekete István és játszótársai a mezőn kukoricát sütöttek. Megállt mellettük egy furesa öltözetű ember, és azt kérte, hogy vigyék el a csomagját a hídig, megfizeti: 1 koronát ad a cipekedőnek. Bíró Bandi vállalta, de a hídhoz érve az embertől csak egy óriási pofont kapott pénz helyett. Visszamenekült társaihoz, ahol elmondta a történetet. Nagy nehezen napirendre tértek a történetek felett, befejezték a kukoricásütést.

"... Ekkor már alig volt lángja a tűznek, és nemsokára fülig kormosan és maszatosan elmondhattuk, hogy jóllaktunk. Vizünk is volt egy pintes üvegben, az árok falának egy kis üregében, és nemsokára elmondhattuk volna, hogy mégiscsak szép ez a világ, amikor Bandi - aki felállt, hogy a vizes üveget helyre tegye - lekapta a fejét, és suttogva mondta csak:

- A csöndérök...

- Megláttak? - suttogtam.

- Itt is vannak...

Bizony ott is voltak már, bár csak az egyik jött a partra, és látott meg bennünket.

- Mit csináltok, gyerekek?

- A marhákat legeltetjük - mondtam én, és felálltam, mert a tanító bácsi azt mondta, hogy felnőttekkel csak állva beszélhet az ember, azaz a gyerek. De amikor felálltam, megijedtem, mert a másik csendőr mellett ott állt az az ember, aki Bandit pofon vágta.

- Nem ismeritek ezt az embert?

- Nem ismerhetnek, őrmester úr...

Közben a többi gyerek is felállt, és Bandit elfutotta a méreg.

- Dehonnem ismerjük! - mondta Bandi mérgesen. - A hídig cipeltette velem a kufferját, aztán mikor kértem a koronát, amit ígért, úgy pofon vágott, hogy még most is csönög a fülem...

A csendőr levette válláról a karabélyt, ráfogta az emberre, és a másik csendőrnek azt mondta:

- Vasald meg!

- De kérem!

Többet nem mondhatott, mert a másik csendőr irtózatosan pofon vágta, aztán megláncolta az ember kezeit.

Az őrmester vállára dobta a puskát.

- Milyen kuffer volt, fiam?

- Őlég nagy kuffer... majd a kezem húzta ki!

- Jól van, fiam! - S a megvasalt emberhez fordult. - Melyik zsebedben van az aprópénzed?

- A hátsóban.

Az őrmester kivette a jelzett zsebből a pénzt.

- Gyere ide, fiam!

Nem tagadom, hogy Bandit rettentően irigyeltük, mert a csendőr egy valóságos koronát nyomott a markába.

- Megszolgáltad, fiam!... Aztán semmi megugrási szándék, Palinka úr! Előre! Nagyon remélem, megtaláljuk a kuffert, Palinka úr... mert ha nem... de erre gondolni se merjen...

Palinka úr! Előre! - taszította meg az embert a csendőr, és elindultak vissza Gyalán felé.

Ezek után újra elővettük a maradék kukoricát, de Bandi alig evett velünk. A korona a markában volt, és azt nézegette."

"... Az történt ugyanis, hogy a helybéli hitelszövetkezetet, amelynek apám is tagja volt, egy éjjelen "kirabolták".

- Ejnye, ejnye - mondták az emberek, akiknek pénzük "volt" a szövetkezet kasszájában, de inkább mosolyogtak hozzá, mert a kis kasszában a pénztáros szemüvegén kívül nem volt egy árva fitying sem, hiszen a motor és cséplő megvásárlására kellett minden fillér. És Sztojka Gyurinak nem is lett volna semmi baja, ha két deci pálinkával kevesebbet iszik, és nem mondja jó hangosan, hogy: "Szeretném én látni azt a pénzesládát, amit egy fertályóra alatt ki nem nyitok, mint egy bugyogót!"

Gyurinak azonban nagyobb volt a szája és bátorsága a kelleténél, így került csendőrkézre. De vallani nem vallott semmit, s azt sem tudta bizonyítani, hogy hol volt azokon a bizonyos éjszakákon, amikor nemcsak a göllei, de egy pár környékbeli falu kasszáit is megfúrták. Rábizonyítani azonban semmit nem lehetett, mert Gyuri nem vallott. Csak mosolygott a csendőrök kérdéseire, sőt megígérte, hogy ha a bilincsekből szabadul, kitekeri a nyakukat. Gyuri azonban nemcsak ostobán bátor volt, hanem alaposan részeg is, aki csak nevetett, amikor megbilicselték, és később dühöngeni kezdett.

Apám mindenesetre otthagya a vallatást, miután kijelentette, hogy azokban a napokban sem Gyurit, sem gyanús körülményt nem látott, egyébként pedig nálunk harangszóra tálalnak, és nem szereti a hideg levest.

Az ő számára tehát a kasszaügy befejeződött, de nem fejeződött be sem Gyuri, sem a csendőrök számára.

A csendőröknek Gyurit Igalba kellett kísérni, a járási székhelyre, ahol nemcsak csendőrőrs, de bíróságok, sőt börtön is volt. Igal előtt az utat akkor kövezték, amit azért fontos előre tudni, mert a továbbiakban a kőtörő munkások is szereplőkké, sőt főszereplőkké válnak.

A csendőrök és Gyuri katonás léptekkel haladtak az épülő úton, amikor Gyuri szerint az egyik csendőr pofon vágta - ami alig hihető, hiszen a csendőrök a háta mögött mentek -, majd vallomását később oda módosította, hogy ugyanaz a csendőr megrúgta. Elég az hozzá, hogy a részeg fogoly egyszerűen és minden bevezetés nélkül - megvadult. Az egyik csendőr válláról irtózatos erejével valósággal letépte a puskát, s a csendőrt leütötte, hogy az elterült, és már elkapta a másik puskáját is, aki azonban Gyurihoz hasonló erejű legény lehetett, mert ennek kezéből nem lehetett kicsavarni a fegyvert, de földre zuhantak, s az életre-halálra menő harc folytatódott, amíg az ordítózásra a kőtörő munkások oda nem érkeztek.

Ezzel aztán egyszerre vége lett a harcnak. A hosszú nyelvű kőtörő kalapács rettenetes fegyver lehet bárkinek a kezében, aki ért hozzá, és ezt a fogoly keservesen tapasztalta. A csendőr is kórházba került, de Gyuri is, aki a munkások egyikét is súlyosan megsebesítette, mire a kőtörő bajtársak Gyurit olyan alaposan összeverték, hogy épkézláb ember soha nem lett belőle."